

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/39/2023
Identifikačné číslo spisu:	2116215142
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2116215142.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Bytové družstvo so sídlom v Trnave, Ludvika van Beethovena 26, Trnava, IČO: 00 175 480, zastúpeného splnomocnenkyňou UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava - mestská časť Ružinov, Mliekarenská 2, IČO: 36 662 291, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej splnomocnenkyňou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19C/199/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. decembra 2022 sp. zn. 23CoCsp/18/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 19. decembra 2022 sp. zn. 23CoCsp/18/2022 z r u š u j e a v e c mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. novembra 2021 č. k. 19C/199/2016-371 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ust. § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 6 a ods. 12, § 53a ods. 1, § 451 ods. 1 a 2, § 488, § 489 a § 494 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 497 a § 502 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Obchodný zákonník“), § 1 ods. 2 písm. a), § 2 písm. a) a b) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, § 24a zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 8b ods. 1 prvej vety a ods. 3, § 9 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (v znení účinnom v relevantnom období, ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) a § 290 a § 298 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Vecne dôvodil, že právny predchodca žalovanej (Dexia banka Slovensko a.s.) a žalobca (správca) ako zákonný zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome v G., ulica Q., súpisné číslo XXXX uzavreli zmluvu o termínovanom úvere (ďalej aj „zmluva o

úvere“), pričom žalobca sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia, vzniknutého tým, že žalovaná neoprávnene zvýšila úrokové rozpätie. Vzhľadom na charakter zmluvy o úvere uzavretej správcom z titulu jeho oprávnenia vyplývajúceho mu z § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. ako aj zo zmluvy o výkone správy je nepochybné, že dlžníkmi zo zmluvy o úvere sú jednotliví vlastníci bytov, pričom správca je ich zákonným zástupcom konajúcim vo svojom mene a na ich účet. Namietané znenie bodu 5.5 zmluvy o úvere (z ktorého vyplýva oprávnenie žalovanej jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, resp. úrokové rozpätie, ak dôjde k zmene miery rizika klienta) považoval súd prvej inštancie za určité a zrozumiteľné a platne dojednané. Správca si bol vedomý toho, že banka môže jednostranne zmeniť úrokové rozpätie, čomu zodpovedalo jazykové vyjadrenie daného ustanovenia, predchádzajúce rokovania banky a správcu o uzavretí zmluvy a následne aj akceptácia aplikácie daného ustanovenia. Žalobcovi bol zrejmý význam daného dojednania a jeho neskoršie spochybňovanie z hľadiska určitosti považoval súd prvej inštancie za účelové tvrdenie. Pokiaľ žalobca poukazoval na iné rozhodnutia súdov v obdobných veciach, tieto vychádzali z iných skutkových okolností a neboli na danú vec aplikovateľné. Ohľadne neprijateľnosti zmluvnej podmienky poukázal na zákonnú výnimku, podľa ktorej nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku vtedy, ak ide o predmet plnenia alebo cenu plnenia (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere). Nakoľko v prípade zmluvy o úvere je úrok odplatom, ide o hlavný predmet plnenia, resp. cenu plnenia, namietaná zmluvná podmienka sa teda týka predmetu plnenia a zo zákona je vylúčené jej určenie za neprijateľnú. O neprijateľnú zmluvnú podmienku by nešlo ani v prípade jej posudzovania podľa aktuálneho znenia § 53 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, pretože sporná zmluvná podmienka bola individuálne dojednaná, teda prebehol riadny kontraktačný proces, nešlo o formulárovú zmluvu, ktorú by správca ako odborne spôsobilá osoba nemal možnosť ovplyvniť. Sporné ustanovenie umožňovalo zmenu úrokového rozpätia aj v prospech spotrebiteľa, preto absentoval prvok značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ohľadne doručovania písomností týkajúcich sa zvýšenia úrokovej sadzby žalobca v žalobe nespochybňoval, že by mu oznámenie o zmene úrokového rozpätia z 2. decembra 2011 nebolo doručené, navyše ho priložil k žalobe. Preto jeho následné tvrdenie v priebehu sporu o nedoručení oznámenia považoval súd prvej inštancie za účelové. Súd prvej inštancie konštatoval, že bod 5.5 zmluvy o úvere nemožno považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, predmetné dojednanie nie je neplatným právnym úkonom, a teda nemohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP a vecne plným úspechom žalovanej v konaní.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. decembra 2022 sp. zn. 23CoCsp/18/2022 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že úrok predstavuje odplatu za poskytnutie peňažných prostriedkov, je teda hlavným predmetom plnenia, v dôsledku čoho vo vzťahu k jeho výške je zo zákona vylúčené jeho posudzovanie ako neprijateľnej zmluvnej podmienky (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nesúhlasil s argumentáciou žalobcu o špeciálnej klauzule neprijateľnej zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. i) a j) Občianskeho zákonníka, ktoré sú vždy neplatné. Ustanovenie § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka totiž pre individuálne zmluvné dojednania zakotvuje výnimku z testu neprijateľnosti v generálnej klauzule. Vecný rozsah prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok je tak obmedzený len na štandardné zmluvné dojednanie a nepodliehajú mu tie zmluvné podmienky, ktoré boli individuálne dojednané a to i vtedy, ak by sa jednalo o zmluvné podmienky taxatívne vymenované v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Nestotožnil sa s námietkou, že zmluva o úvere nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľmi. Kontraktačný proces bol totiž vedený správcom ako zákonným zástupcom spotrebiteľov (ktorý v zmysle § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. vykonáva správu bytového domu sám v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov), čím bola naplnená požiadavka individuálneho dojednania zmluvy so spotrebiteľmi (ktorí tak mali možnosť pred podpisom zmluvy o úvere ovplyvniť obsah zmluvných ustanovení). Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že ani zápisnica z členskej schôdze z 10. júna 2010 nevyvracia záver o individuálnom dojednaní zmluvy o úvere; vyplýva z nej, že vlastníci bytov rozhodli o schválení úveru a dali správcovi súhlas na podanie žiadosti o poskytnutie úveru. Pokiaľ žalobca poukazoval na rozsudok Krajského súdu

v Trnave z 28. apríla 2021 sp. zn. 25Co/90/2020, ktorým bol potvrdený žalobe vyhovujúci rozsudok Okresného súdu Piešťany z 13. augusta 2020 sp. zn. 14C/21/2017, išlo o rozdielnu skutkovú a dôkaznú situáciu, keď žalovaná individuálne dojednanie predmetnej zmluvnej podmienky netvrdila včas, preto na neskoršie tvrdenia súd prvej inštancie neprihliadal a vychádzal zo záveru, že bod 5.5 zmluvy o úvere nebol individuálne dojednaný, a zároveň žalobca nenamietal závery súdu prvej inštancie o neurčitosti čl. 5.5 zmluvy o úvere s následkom jeho neprijateľnosti a neplatnosti, preto ani neboli predmetom odvolacieho prieskumu. K namietanej nezrozumiteľnosti a neurčitosti čl. 5.5 zmluvy o úvere, stotožniac sa so závermi súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že toto zmluvné dojednanie nie je nezrozumiteľné ani neurčité. Podmienky zmeny úrokovej sadzby sú dostatočne zrozumiteľné a jednoznačné, nepripúšťajúce iný, pre spotrebiteľa priaznivejší výklad, preto nebol priestor pre použitie interpretačného pravidla podľa § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd nezistil ani rozpor daného dojednania s dobrými mravmi. Možnosť jednostranného zvýšenia úrokovej sadzby bankou, zakotvená v predmetnom ustanovení, sama osebe rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Zákon totiž jednostrannú zmenu zmluvných podmienok pripúšťa [§ 53 ods. 4 písm. i) v spojení s ods. 15 Občianskeho zákonníka]. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a vecne úspechom žalovanej v odvolacom konaní v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj len „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ust. § 420 písm. f) CSP, t. j. nesprávnym procesným postupom súdu znemožňujúcim strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že rozhodnutie je arbitrárne, odvolací súd sa nevysporiadal so zásadnou odvolacou argumentáciou. Nižšie súdy vôbec presvedčivo neodôvodnili, ako dospeli k záveru o preukázaní individuálneho dojednania predmetnej zmluvy. Aj napriek tomu, že žalovaná nikdy neprodukovala žiadny dôkaz, nenavrhol preukazovanie individuálneho dojednania so spotrebiteľmi v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, súd zamietol žalobu z dôvodu preukázania individuálneho dojednania. Výpoveďami svedkov a listinnými dôkazmi bol vysvetlený, aj to len čiastočne a nejednoznačne, kontraktálny proces v rokoch 2006 až 2010. Takto žalovanou produkované dôkazy však vôbec nepreukázali individuálne dojednanie zmluvných podmienok v prípade uzavretia konkrétnej zmluvy medzi žalovanou a spotrebiteľmi (vlastníkmi bytov). Rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje aj prekvapivo protirečivé závery, keď v odseku 44 konštatuje, že závery súdu prvej inštancie o individuálnom dojednaní sú pre posúdenie veci irelevantné. Namietal, že čl. 5.5 zmluvy o úvere obsahuje špeciálne skutkové podstaty neprijateľných zmluvných podmienok upravené v § 53 ods. 4 písm. i) a j) Občianskeho zákonníka, ktoré sú v zmysle § 53 ods. 5 vždy neplatné, i keby boli individuálne dojednané. Odvolacím súdom prijatý záver, že úrok predstavuje predmet plnenia nie je správny. Zmluvná podmienka v čl. 5.5 zmluvy o úvere sa netýka predmetu plnenia alebo ceny plnenia, ale jednostrannej možnosti zmeny predmetu plnenia alebo ceny plnenia dodávateľom [§ 53 ods. 3 písm. j) Občianskeho zákonníka]. Určitosť a zrozumiteľnosť predmetného ustanovenia nižšie súdy odôvodňovali len formuláciou samotného napadnutého ustanovenia a okolnosťami, za akých bolo ustanovenie dojednané, neuviedli však žiadne vlastné úvahy obsahujúce logickú a presvedčivú argumentáciu. Taktiež nedošlo ani k právnemu posúdeniu čl. 5.5 zmluvy a výkladu najmä s poukazom na neprijateľnosť zmluvnej podmienky. Argumentáciu dovolateľ podporil rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorých musí byť zmluvná podmienka spojená so zmenou poplatkov jasne formulovaná, aby mohol spotrebiteľ na základe jasných kritérií predpokladať prípadné zmeny poplatkov. Aj napriek poukazu na existenciu právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré sa vysporiadali so sporným dojednaním a určili ho za neprijateľnú zmluvnú podmienku, nižšie súdy túto skutočnosť nevyhodnotili správne. Zákonný zákaz aplikácie a povinnosť zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi žalovanou bola súdom prvej inštancie úplne odignorovaná. Súd ani v súlade s § 298 ods. 1 CSP nevyslovil, že zmluvná podmienka používaná žalovanou v spotrebiteľskej zmluve pod čl. 5.5 je neprijateľná. Dovolateľ ďalej nižším súdom vytýkal, že sa nezaoberali rozporom čl. 5.5 zmluvy o úvere s dobrými mravmi, rozporom so zákonom a jeho obchádzaním. Namietal nevykonanie niektorých dôkazov a následné nesprávne skutkové závery, ktoré sú v rozpore s vykonaným dokazovaním. Oznámenie o zvýšení úrokového rozpätia neobsahovalo žiaden

dôvod zmeny, s čím sa nižšie súdy dostatočne nevysporiadali. Dovolateľ sa (z už dôvodov uvedených) nestotožnil s právnym posúdením veci odvolacím súdom, a to ohľadne jeho záveru o individuálnom dojednaní zmluvy o úvere a tiež ohľadne záveru, že zmluva o úvere v bode 5.5 nie je neplatná pre neurčitosť a nezrozumiteľnosť. Formuloval nasledujúce otázky, ktoré neboli dovolacím súdom vyriešené: „1/ Je možné individuálne dojsť v zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluvné ustanovenia s inou osobou ako spotrebiteľom? 2/ Môže dodávateľ, ktorého zaťažuje dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania zmluvnej podmienky v súlade s § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských zmluvách uniesť dôkazné bremeno individuálneho dojednania podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka prostredníctvom svedeckých výpovedí v iných súdnych konaniach, popisujúcich všeobecne kontraktčné konanie v iných zmluvných vzťahoch s inými spotrebiteľmi, ktoré o viac ako 3 roky predchádzalo uzavretiu v súdnom konaní preskúmvanej spotrebiteľskej zmluvy? 3/ Sú podmienky uvedené v § 53 ods. 4 písm. a/ až w/ Občianskeho zákonníka spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ak sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny a sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak sú individuálne dojednané, považované za neprijateľné a teda neplatné podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, alebo sa na ne vzťahuje režim druhej vety § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka? 4/ Aké sú výnimky aplikácie § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka na posudzované neprijateľné zmluvné podmienky; patria medzi ne „iné skutkové okolnosti“, „netotožnosť“, prípadne iné zákonné výnimky? 5/ Je možné značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v zmysle citovaného ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka hodnotiť podľa súdom hypoteticky nastolenej otázky, že by dodávateľ mohol na základe takto formulovaného ustanovenia aj znížiť úrokovú sadzbu, pričom však nikdy k zníženiu nedošlo? 6/ Možno vylúčiť súdny prieskum zmeny pôvodne zmluvne dohodnutého predmetu plnenia alebo ceny plnenia aplikáciou ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa jedná o zmenovú klauzulu podliehajúcu právnej úprave podľa § 53 ods. 3 písm. i/ prípadne písm. j/ Občianskeho zákonníka a nie pôvodne dojednanú cenu plnenia resp. predmet plnenia?

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie odmietnuť a žalovanému priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania, pretože dovolanie je neprípustné, keďže odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a vecne správne odôvodnil, rozhodol v súlade so svojou predchádzajúcou rozhodovacou praxou a nedopustil sa odmietnutia spravodlivosti a žalobca vymedzil právne otázky, ktoré odvolací súd neriešil (ako sám uvádza) a zároveň žalobca dovolací dôvod nešpecifikoval.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) za splnenia tiež podmienok jeho zastúpenia a spísania jeho dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd, vychádzajúci z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Žalobca prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f) CSP odôvodnil arbitrárnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu s tým, že okrem iného vyčítal odvolaciemu súdu najmä nezohľadnenie rozhodnutia/rozhodnutí v jeho prospech v skutkovo a právne obdobných veciach.

13. V danej veci je zřejmé, že obsahovo totožná zmluvná podmienka v bode 5.5. zmluvy o termínovanom úvere č. 06/093/08 zo 16. decembra 2008 v znení: „Banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika Klienta. Zmena miery rizika Klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou ratingu Klienta stanoveného Bankou, alebo so zmenou rizikovej váhy Klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika Klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase ich ostatného posúdenia v porovnaní s aktuálnymi rozhodujúcimi skutočnosťami. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je Banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k Úverovej zmluve. Banka predmetnú zmenu v primeranej lehote oznámi Klientovi.“, bola už predmetom skúmania v spore vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 14C/21/2017 o vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom bola vo výroku rozsudku v tejto veci z 13. augusta 2020 sp. zn. 14C/21/2017, v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2021 sp. zn. 25Co/90/2020, vyhlásená za neprijateľnú. Najvyšší súd rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 5Cdo/71/2022 dovolanie žalovanej Prima banky Slovensko, a. s., zamietol a Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. decembra 2023 sp. zn. IV. ÚS 617/2023 ústavnú sťažnosť sťažovateľa Prima banka Slovensko, a. s., odmietol.

14. Dovolací súd vo veciach s obdobným predmetom konania (napr. sp. zn. 7Cdo/98/2022, 7Cdo/74/2023, 7Cdo/86/2023, 4Cdo/78/2023, 4Cdo/77/2023, 1Cdo/51/2023, 2Cdo/66/2022,

9Cdo/66/2022, 7Cdo/32/2023, 2Cdo/40/2023, 9Cdo/86/2023, 5Cdo/87/2023, 9Cdo/62/2024, 6Cdo/186/2023) rozhodoval o dovolaniach žalobcu proti rozsudkom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žalôb žalobcu preto, že nepovažoval bod 5.5. zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale za bod platne dojednaný, určitý a zrozumiteľný. Význam tohto bodu bol podľa názoru súdu prvej inštancie zmluvným stranám zrejмый a bolo preukázané, že zmluvy a ich zmeny boli dojednané individuálne, pričom za vlastníkov konal správca, ktorý bol odborne spôsobilou osobou a ktorý mal možnosť znenie zmluvy ovplyvniť. Najvyšší súd na dovolanie žalobcu rozsudky odvolacieho súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konania, pričom vo vzťahu k obohm uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania [§ 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP] uviedol, že z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022 z 31. mája 2023 vychádzal ako z prejudikatúry, ktorá už vyhodnotila právnu otázku týkajúcu sa neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá už bola v rozhodovacej praxi dovolacím súdom vyriešená. Viaceré z uvedených zrušujúcich dovolacích rozhodnutí boli v dôsledku ústavnej sťažnosti predmetom prieskumu ústavným súdom, ktorý ústavné sťažnosti žalovanej odmietol s tým, že napadnuté rozhodnutia jednak nepatria do skupiny rozhodnutí, ktoré by pre sťažovateľku vytvorili už nereparovateľný právny stav (išlo o zrušujúce uznesenia, pozn.) a jednak nezistil okolnosti, pre ktoré by bolo nutné, aby aktivoval svoju právomoc a zasiahol do ešte neskončeného konania (IV. ÚS 663/2023, IV. ÚS 79/2024, I. ÚS 111/2024).

15. Podľa čl. 2 ods. 2 CSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

16. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty neoddeliteľne patrí princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale taktiež i legitímna predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Táto predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci je vyjadrením maxima, na základe ktorého sa možno v demokratickom právnom štáte spoľahnúť na to, že vo svojej dôvere v platné právo nikto, t. j. fyzická či právnická osoba, nebude sklamaná. Len takto predvídateľné správanie napĺňa v praxi fungovanie materiálne chápaného demokratického právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvôľu. Obsah čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, v zmysle ktorého štátnu moc možno uplatniť len v prípadoch, medziach a spôsobmi, ktoré stanoví zákon, nemožno totiž chápať ako voľnú úvahu štátnych orgánov, či tak učinia alebo nie, ale naopak ako povinnosť uplatňovať túto moc (zákonom stanoveným spôsobom) tam, kde je to nevyhnutné, pretože podriadenie štátnej moci v obidvoch týchto smeroch zvrchovanosti zákona tvorí základ právneho štátu.

17. Vo všeobecnosti možno uviesť, že rozdielna rozhodovacia prax súdu o „totožných“, resp. obdobných veciach nie je žiaduca. Zákonná formulácia princípu právnej istoty vyjadrená v čl. 2 CSP chráni hodnotu predvídateľnosti práva resp. súdnych rozhodnutí ako jednu z najvyšších ústavných hodnôt materiálneho právneho štátu. Inými slovami, princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje právnu istotu a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva.

18. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého ak nebolo možné považovať bod 5.5. zmluvy o termínovanom úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku, nebolo možné dospieť k záveru, že by sa žalovaná na úkor vlastníkov bytov bezdôvodne obohatila. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd toto rozhodnutie potvrdil.

19. I keď predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne a obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých prípadoch (čl. 2 ods. 3 CSP), podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci, pokiaľ obsahovo totožná zmluvná podmienka bola predmetom skúmania súdmi nižšej inštancie a bola právoplatne vyhlásená za neprijateľnú (z dôvodu neurčitosti pojmu „miera rizika klienta“) a najvyšší súd

takéto právne posúdenie neoznačil za nesprávne (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022), pričom ani v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu s obdobným predmetom konania tento názor nebol spochybnený (odsek 14 tohto rozhodnutia), potom od takéhoto názoru sa dovolací súd nepovažuje za potrebné odkloniť, stotožňuje sa s ním a v celom rozsahu naň odkazuje, lebo je plne aplikovateľný aj na prejednávanú vec.

20. Vzhľadom na základný princíp vyjadrený v čl. 2 ods. 1 a 2 CSP dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nezohľadnilo v danej veci určenie predmetnej zmluvnej podmienky za neprijateľnú, porušilo právo žalobcu na spravodlivý proces. Dovolateľ preto opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP.

21. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Pre úplnosť sa uvádza, že vzhľadom na vyššie uvedený zistený dôvod zmätočnosti sa už dovolací súd nezaoberal, či v nadväznosti na dovolacie námietky žalobcu tu nie je i iný dôvod, ktorý by napĺňal tiež znaky vady podľa § 420 písm. f) CSP.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.